

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' לך לך ט' מרחשון תשע"ט

החברותא בטאען פנימי לחברים גליון מס 593

פנינים יקרים

ויאמר ה' אל אברם לך לך וכו' (יב, א) לכאורה היה מן הראוי לו לכתוב ויאמר אלקים שם של דין, כי הלא ציווי חמור יש כאן לעזוב את כל אשר לו וללכת לרעות בחוצות קריה, אלא באמת כיון שהיו טמונות בציווי זה שפע ברכות והטבות לאברהם על כן מיד בתחילת הציווי השכילה התורה לכתוב ויאמר ה' שם של רחמים כי סופו של ציווי זה שיתקיים והיה ברכה (והנסיון היה להתחבר לציווי והתוצאה התקיימה)

(הררי קדם)

לך לך (יב, א) מדויק בלשון לך לך כלומר לך אל מקומך הראוי, והיה ברכה, שלא תאמר שאברהם בורח מנמרוד הרשע וממשפחת תרח כי אז נמלטים לכל מקום שיכול למצא מקלט, מלמדך אף שהיה טוב לו בארץ נחור בכ"ז שמע בקול ה' ועזב את ארץ ומולדת בית אביו ללכת אל הארץ אשר אראך.

(ע"פ לקוטי רבי משה יעקב)

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וכו' ואעשך לגוי גדול וכו' (יב, א-ד) וצ"ב מה הנסיון הלא הקב"ה מבטיח הבטחות גדולות. אמנם תוה"ק מדויק באברהם שאינו הולך בגלל ההבטחות אלא הולך בגלל הציווי לך לך כפי שמדויק בלשון התורה כאשר דבר אליו ה' ולא בגלל השכר שיקבל.

ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלך שמך (יב, ב) הובא ברש"י ואעשך לגוי גדול - אלקי אברהם, אברכך - אלקי יצחק, ואגדלה שמך - אלקי יעקב. והיה ברכה כך חותמין ולא בהם. אפשר לבאר שידוע שאברהם אבינו - עמוד החסד יצחק אבינו - עמוד העבודה ויעקב עמוד התורה. על זה רמזו חז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה - יעקב על העבודה - יצחק ועל גמילות חסדים - אברהם. יכול בכולם חותמים? זאת אומרת בסוף הגלויות יהיו חותמין בשלשתם? תלמוד לומר כך חותמים כי עמוד העבודת הקרבנות חלף בחרבן הבית עמוד התורה נחלשה אך עמוד החסד שריר וקים וזה כך חותמין בעמוד החסד. (וידבר יוסף)

והיה ברכה (יב, ג) והיה בגימטריה עשרים וששה. שמות האבות אברהם יצחק יעקב כלולות בשלש עשרה אותיות ושמות האמהות שרה רבקה רחל לאה כלולות אף הן בשלש עשרה אותיות יחדיו שוים המה לכ"ו אותיות כמנין והיה ברכה. יש כאן איפוא ברכה עצומה של זרע קודש ובנין האומה הישראלית ע"י אבות ואמהות אלו.

ואת לוט בן אחיו (יב, ה) לוט ידוע שלא היה צדיק... ובכ"ז לקח אברהם אותו איתו בהליכתו לארץ כנען מפני שראה ברוה"ק שעתיד לצאת ממנו דוד המלך ורצה בזה לקרבו להשי"ת.

ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה (יב, י) רש"י מסביר את הנסיון השלישי אם יתרחק אחר דבריו של הקב"ה שאמר לו ללכת אל ארץ כנען ועכשיו משיאו לצאת ממנה. בפועל אברהם אבינו לא הרהר אפילו לרגע קט, וכן כתוב ויהי רעב בארץ מיד וירד אברם מצרימה בלי לשאול ובלי לחשוב למה. אלא זהו רצונו של הקב"ה. כל מה שקורה אינו אלא סיבה ממסובב הסיבות ועלינו לקבלה בתמימות.

הנה נא ידעתי וכו' (יב, יא) רש"י: מדרש אגדה עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה. וצ"ב הרי איתא בקידושין דף מא אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה שמא תתגנה וכו'. אלא שאברהם אבינו לא חשש מהרהורי עבירה וכ"ש שלא חשש שמא תתגנה כי לא חיפש את היופי אלא לבנות את כרם בית ישראל, ורק בירידתו למצרים שם לב ליפיה ושעליהם להעריך בנדון. מאז אברהם ושרה סמל לישראל.

(מהרש"א)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש ז"ע"א כ"ח ניסן תשל"ה ה'אבא ל'צפ"ס ע"א א

כאשר אדם חי את מציאותו, הוא מכיר את ערכו, ורואה שכל הזמן הוא חי במציאות של פוגם - "וחטאתי נגדי תמיד", והוא שרוי בסכנה תמידית. כי מצד המציאות שלו אין לו כל קיום ואחיזה. ואין לו כל ערך, ולא הבנה, והוא לא יכול להשיג שום דבר. כשהוא חי את המציאות שלו הוא רואה שהוא ממש כמו "דומם", כמו מת, והמתים אינם יכולים לעשות מאומה.

על המתים נאמר "כי אין במות זכרך בשאל מי יודה לך", אולם אין הכוונה על מתים בקבר שהם לא יכולים לזכור את ה', אלא על אלו שיצאו מכל הגדרים והתנתקו משורש החיים שממנו הם מקבלים יניקה וחיות, שהם נעשים עקרים ללא חיות, והם בבחינת מתים. אלו המתים בקבר לא בהכרח שאין להם יניקה מהשורש שמקיים אותם, הרי כל המתים עתידים לחיות, וממילא מוכרח שגם עכשיו הם בפקידה, וכמו שפוקדים כל חי פוקדים כל מת, עד שיבוא עת הגאולה ונאמן אתה להחיות מתים, (לכן כתוב שהמת שפתותיו דובבות בקבר, ואם היה מת גמור לא שייד שיהיו שפתותיו דובבות). במשך הזמן הזה הם מתכוונים לקבל את התפקיד שהבורא יעד להם לאחרית הימים - לחיות תחת כנפי השכינה, ולקבל את כל מה שהבורא הכין עבורם לעת ההיא.

ברור אם כן שלא עליהם נאמר "כי אין במות זכרך", רק על אלו שהמציאות שלהם היא מציאות של מת, שהם נידחים בכל מקום שיהיו - בין בעולם הזה בין בעולם הבא, כי הם מנותקים מהשורש ממנו הם ניזונים כמו תינוק שניזון מאמו. ולמרות שהוא ממשך לקבל תזונה והוא מקבל תפקידים, הוא מנותק מן השורש הזה, כי אינו מקיים את התפקיד שמוטל עליו. הוא רק מקבל

ולא מחזיר כלום בחזרה. על אלו וכאלו נאמר "כי אין במות זכרך" כי הם לא זוכרים את ה'.

וגם אנחנו, למרות שמזכירים אותו ומתפללים אליו, הכל רק מצות אנשים מלומדה, לא זוכרים אותו בבחינת "עמו אנוכי בצרה" "מבשרי אחזה אלוקה" "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", ואנו מצווים לחיות עם בחינות אלו. זה לא נכון שהבחינות הללו שייכים רק לדוד המלך שהיה נשמה גדולה, כי כל מה שדוד המלך אמר בתהילים לא נאמר רק עליו. התפקיד שלנו לפי ערכנו הוא בדיוק כמו התפקיד של דוד המלך וכל האנשים הגדולים. רק אנחנו מעדיפים לחיות עם המציאות שלנו, מציאות של "מה אנוש כי תזכרנו".

הצדיקים שחיו במציאות של "מה אנוש כי תזכרנו", אמרו "ונחנו מה כי תלינו עלינו", "מה אנו מה חיינו", הלא הכל מאת ה'. ואנחנו אומרים "מה אתה רוצה ממני" "מה אתה מתערב בעיניי שלי". לא "מה" שמגיע מתוך עבודה, רק "מה" של הפקרות - "מה אני צריך את זה, בשביל כפרות?", "מה זה יביא לי תועלת?", "בשביל מה זה מועיל לי" הרי בין כה וכה לא יצא ממני שום דבר. ה"מה" שלנו הוא "מה" של פירוד, והצדיקים אומרים "מה" של יחוד - לשם יחוד קודשא בריך הוא. שכל המציאות שלהם, כל הכוחות שיש להם וכל הנשימות שלהם, אין להם בזה כלום משלהם, הכל מכח המציאות שמחיה אותם, ומתוך ההכרה הזו הם משיגים את המציאות שמקיימת אותם.

כל עוד שהאדם חי בתוך המציאות שלו, בכוחות שלו, כתוצאה מכך הוא בגדלות, והוא לא יוכל למצוא את מציאות הבורא. אולם זה שחי בהכרה של "מה אנוש כי תזכרנו" - מה אני שאני יכול

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

למצוא את הבורא, הוא מוצא את עצמו, דהיינו את שלימות הרע שלו, בבחינת "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד", ומתוך "בשרי" - שלימות הרע שלי, "אחזה אלוקה" - מצאתי את הבורא. הוא לא חי עם מציאות הבורא כמו בן שחי עם אמא שלו, הוא חי רק עם עצמו ועם שפלותו, "מה אנו מה חיינו", והמציאות הזו מחייבת שיש כח שמחיה אותו. ועל כן "לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמך הרבים".

אולם האדם לא רוצה לחיות עם המציאות הזו שנותנת לו תפקידים, והוא בוחר לבצע את התפקידים שהשטן נותן לו. התפקיד של השטן הוא הפקרות, בכדי שעי"ז יהיה מנותק לגמרי מבורא העולם יוצרנו ומצילנו. והוא מפתה את האדם עם פינוקים ותענוגים. פינוק של גניבה, של רציחה, של ניאוף, וכל מה שבא לאדם ברגע של נסיון. עד שהוא אומר אני לא מחפש את ההצלחה מאת ה', אני מחפש את הפינוק שיהיה לי בנשימה הזו. ולמרות שיש לו תפקיד לבחור בטוב, והדבר שהוא עושה הוא נגד החכמה ונגד השכל ונגד התפקיד שהוא מקבל ממי שמחיה אותו, הוא רוצה למלא את החשק הזה והוא ממלא אותו.

איך הוא מסוגל לעשות דבר כזה? כי טבע האדם שאת הדברים הנחוצים שמביאים אותו למצוא את המציאות שלו הוא רוצה לדחות. מפני שזהו תפקידו, ולתפקיד צריך עבודה. במקום זה הוא מעדיף לקבל פינוק. לעשות את מה שמתחשק לו לעשות. למלא את הדחף שמגרה אותו לעשות כך וכך, ולקבל את התענוג של הפינוק הזה.

ולמרות שהבורא שמחיה את כל העולם ונותן לאדם חיות אינו חפץ שהוא יבצע את התפקיד

שהשטן מטיל עליו, והוא שולח את הגירוי רק בכדי שיתגבר וימנע ממנו. ולמרות שהפינוק הזה מביא אותו להרס וחורבן. כי הפינוק הזה מביא אותו לעצבות, ועצבות הורסת את האדם עד היסוד. כשהשטן נותן לאדם תענוג של גניבה או רציחה וניאוף והוא נענה לאתגר ומוציא אותו מן הכח אל הפועל, וכי הוא נותן לו את התענוגות מטעמי ידידות? וכי הדבר טוב עבורו? הרי בכל פעולותיו הוא רוצה להרגיל את האדם לבחינה של שורש העפר שממנו נחשב. כשאנו נמצאים במקום שיש רק עפר אנו יכולים להביט סביב ולראות מאי משמע יסוד העפר - הכל ריק, אין שום דבר. רק נחשים ועקרבים קוצים ודרדרים. הכל אפוף שקט. השקט הזה מראה על שיעמום, שממה. עצבות שוכנת על הכל, ומה כבר אפשר להנות מזה. זה לא מביא לאדם שום שמחה, שום ריח. על כל צעד ושעל הוא מקבל דקירה, הקוצים חודרי הבשר פוצעים ומכאיבים, בכל פסיעה הוא שרוי בפחד מנחשים ועקרבים. במקום כזה אפשר לקבל רק את המציאות של העצבות, ותו לא רק לשבת בתוך המציאות הזו ולבכות יחד עמה.

למרות שהגירויים של השטן מביאים בדיוק אל המציאות הזו של מדבר שממה, אנו רוצים לחיות איתם כי הם נותנים לנו סיפוק. אנו מעדיפים לא לעשות שום פעולות נגד זה היות שאנו בבחינת "עבדא בהפקירא ניחא ליה". אנחנו מופקרים, ולא רוצים להכיר את ערכנו ואת מציאותנו בכדי להאבק עם הפיתויים הללו. כשנכיר את מציאותנו נדע שהמאבקים האלו הם לא מכוחותינו, ולא ממציאותינו, ולא עוצם ידנו, רק רחמי הגדולים.

המשך פנינים יקרים

על דבר שרי אשת אברם (יב, יז) כשבאו למצרים וכשראו ששכי פרעה מהללים את שרי אל פרעה התחילו אברהם ושרי לבכות ולהתפלל לפני השי"ת אמר להם הקב"ה חייך אין דבר רע נוגע בך ובבעליך הה"ד לא יאונה לצדיק כל אין וכו', וזהו על דבר שרי.

כי אנשים אחים אנחנו הפרד נא מעלי (יג, טז) לכאורה תמוה הנמצא כזאת בנימוק לאחזה - "כי אנשים אחים אנחנו" יודקו להפרד זה מזה? ברם מאלפנו מקרא זה כי בקש אברהם להוכיחו ללוט שלא בהליכה משותפת נמדדת אהבה ורעות כי אם בקשר פנימי ולבבי, בבחינת ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד וכאשר הלכות מאוחדים הפרידה הפיזית אינו המונע.

ושמתי את זרעך כעפר הארץ וכו' (יג, טז) אע"ה העיד על עצמו ואנכי עפר ואפר (יח, כז) כשרוצים לשתול עצי פרי וירקות חייבים עפר לצורך הגדילה, האם העפר מתגאה? אע"ה החשיב את עצמו לעפר כולו ענוה ושפלות. אז הגיע אברהם למדרגת והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. אדם בעל גאווה אינו יכול להגיע לאמונה.

אם מחוט ועד שרוך נעל... ולא תאמר אני העשרתי את אברם (י"ד, כ"ג) אברהם אבינו ע"ה הרים ידו אל ה' ואמר לכל יד ויד. אל תאמר אני העשרתי את אברם שלא יחשבו הידים כי הם עשו מאומה רק נעשה הכל מאת השי"ת.

ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים וכו' (טו, יז) במסכת אבות (ה, ג) איתא עשרה נסיונות נתנסה אע"ה ועמד בכולם להודיע כמה חיבתו של אע"ה. וצ"ב מה החידוש בזה שעמד בכולם ומה החידוש בהגדרת חיבתו של אע"ה. אלא שתפקידו של אע"ה בעשר הנסיונות הוא בשביל להודיע ולפרסם את גודל הדבקות ומסירות הנפש של אברהם אבינו בהקב"ה אפילו שהוא היה יחידי כנגד כל העולם בכל זאת עבר בהצלחה את הנסיון של כבשן האש. מתחתן עם שרה, אביו עשה תשובה, ואברהם מוגיע לנסיון השני כך מוגיע לכל העשרה נסיונות וחיבתו נמשכת עד היום הזה.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו' אל תירא אברם (טו, א) פרש"י אחר שנעשה לו נס דאג שמא קבל שכר על כל צדקתו וכו' לכאורה תמוה הרי אברהם עובד ה' לשמה ומה לו בקבל שכר? אלא שאברהם חשש שאם מקבל שכר עבור צדקותיו ואם בזמן אחר לא יצליח במלחמתו ויתחלל שם ה' דהרי הכל יודעים שהנצחון הנסי של אברהם היה מכח אלקי אברהם. וזהו גודל מעלת אברהם שלא היה לו שום נגיעה מלבד שיתרבה כבוד שמים בעולם.

והנה אימה חשכה גדולה (טו, יב) רש"י רמז לצרות וחושך של גלויות. ודור רביעי ישובו הנה (טו, טז) הסוף הוא הבטחת הארץ לעם ישראל והיתה לה' המלוכה. מכאן יסוד לחיים, יהודי שעבר את השואה החזיק מעמד ולא התיאש סימן שהפנימיות שלו מאד חזקה. מהיכן כוחות הנפש? מהאבות והאמהות הקדושים.

ואתה תבוא אל אבותיך בשלום וכו' (טו, טז) למדך שעשה תרח תשובה. וכיון שעשה תשובה באה צדקות אברהם וזיכה את תרח אביו ואם לא היה עושה תשובה לא היה זוכה בכל אלו וד"ל.

(לקוטי רבי משה יעקב)

ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים וכו' (כא, יט) מדברי הכתוב נשמע שהבאר היה קיים ורק חוסר ראייה גרם להגר לא להבחין. ללמדנו שלפעמים הדברים גלויים ונראים לעין כל ובכ"ז קיימת חוסר ראייה וחוסר הרגשה בטובות וחסדי הבורא על כל ברואיו. לכן תמיד צריך האדם להיות עניו פקוחות להטיב לראות בהנהגת מדת החסד.

(וידבר יוסף)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

פ.ק.ס: 02 - 5325477 02 - 5829688

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

